

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Факультет психології

Кафедра педагогічної та вікової психології

Теорія емоційного інтелекту

ПРОГРАМА

**вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів
напряму 6.030102 - психологія**

(Шифр за ОПП ПП 5.1.2)

**Дніпропетровськ
2014 рік**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Дніпропетровським національним університетом
імені Олеся Гончара

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Носенко Е.Л., зав. кафедри педагогічної та вікової
психології ДНУ ім. О.Гончара, доктор психол. наук
професор, член-кор. НАПН України.

Обговорено та схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки/спеціальністю

6.030102- психологія

“17” червня 2014 року № 2

Голова Носенко Е.Л.

Схвалено Вченою радою факультету психології
від “24” червня 2014 року, протокол №10

Голова _____ (Волков Д.С.)

“24 червня” 2014 року

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни “ Теорія емоційного інтелекту “ складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму (спеціальності) “6.030102-Психологія”

Предметом вивчення навчальної дисципліни психологічні механізми виникнення емоційних станів людини і засоби їх оптимального регулювання.

Міждисциплінарні зв'язки : вивчення вибіркової дисципліни пов'язано з нормативними дисциплінами: загальна психологія, соціальна психологія, психодіагностика;

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Емоційний інтелект (EI) як предмет психологічних досліджень.

Змістовий модуль 2. Історія становлення уявлень про емоційний інтелект у психології.

Змістовий модуль 3. Моделі емоційного інтелекту.

Змістовий модуль 4. Підходи до вимірювання рівнів сформованості емоційного інтелекту і оцінка його прогностичної цінності.

Змістовий модуль 5. Емоційний інтелект в структурі особистості.

Змістовий модуль 6. Цілеспрямоване формування емоційного інтелекту у процесі навчання та виховання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу: розкрити зміст поняття *емоційний інтелект*, основні тенденції вивчення та операціоналізації цього феномену, важливість розвитку емоційного інтелекту як комплексу здібностей, необхідних для оптимального функціонування людини як суб'єкта суспільного та сімейного життя.

1.2 Задачі:

- ознайомлення студентів зі станом дослідження проблеми емоційного інтелекту в психологічній науці;
- визначення місця емоційного інтелекту у теорії множинності виявлення інтелекту, ознайомлення студентів з історією формуванням поняття «емоційний інтелект», з різними підходами до його концептуалізації;
- забезпечення усвідомлення студентами зовнішніх та внутрішніх компонентів емоційного інтелекту й особливості їх виявлення як динамічної системи;
- з'ясування критеріїв визначення ієрархічної структури рівнів сформованості емоційного інтелекту;
- обґрунтування підходів до виокремлення функцій емоційного інтелекту;
- формування у студентів уявлення про роль емоційного інтелекту як вирішального фактора успішності самореалізації особистості;
- цілеспрямоване формування емоційного інтелекту в процесі навчання та виховання.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- найбільш важливі етапи, факти та персоналії в історії розвитку теорії емоційного інтелекту;
- стан розробки підходів до концептуалізації феномену емоційного інтелекту і його вимірювання;
- закони емоцій, внутрішні та зовнішні компоненти емоційного інтелекту й особливості їх виявлення як динамічної єдності;
- ієрархічну структуру рівнів сформованості емоційного інтелекту, витоки його стресозахисного та адаптаційного потенціалу

вміти :

- об'єктивно оцінювати погляди різних авторів на розуміння закономірностей функціонування емоційної сфери людини;
- застосовувати отримані знання для цілеспрямованого формування власного емоційного інтелекту в процесі навчання та життєдіяльності;
- застосовувати набуті знання для оцінки рівнів сформованості емоційного інтелекту суб'єктів різних вікових категорій;
- усвідомлювати переваги і недоліки існуючих підходів до формування емоційного інтелекту методами соціально-психологічного навчання.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни*Змістовий модуль 1***Емоційний інтелект (EI) як предмет психологічних досліджень.**

Тема 1. Підходи до концептуалізації поняття “емоційний інтелект”.

Тема 2. Витоки уявлень про емоційний інтелект у *філософських учіннях*. (Аристотель, філософія стоїцизму, Р.Декарт, Ж.Ж. Руссо та інші).

*Змістовий модуль 2***Історія становлення уявлень про емоційний інтелект у психології**

Тема 3. Розвиток уявлень про емоційний інтелект у зарубіжній психології. (соціальний інтелект у працях Е. Торндайка, теорія множинності проявів інтелекту Х. Гарднера, триархічна теорія інтелекту Р. Стернберга).

Тема 4. Передумови введення поняття “емоційний інтелект” на пострадянському просторі : єдність афективних та інтелектуальних процесів (Л.С. Виготський), афективна регуляція мислення (О.М. Леонтьєв), єдність внутрішнього і зовнішнього у детермінації психічного (С.Л. Рубінштейн).

*Змістовий модуль 3.***Моделі емоційного інтелекту**

Тема 5. Концептуалізація феномену емоційний інтелект як системи вроджених здібностей (Дж. Мейер і П. Селовей).

Тема 6. Модель компетентностей Д. Гоулмана.

Тема 7. Змішанна модель емоційного інтелекту Р. Бар-Она.

Тема 8. Диспозиційна модель емоційного інтелекту (К.В. Петрідеса, А. Фурнєма).

Тема 9. Теорія емоційної розумності (автора курсу Е.Л. Носенко). Інтегративна модель емоційного інтелекту І.М. Андрєєвої.

*Змістовий модуль 4.***Підходи до вимірювання рівнів сформованості емоційного інтелекту і оцінка його прогностичної цінності.**

Тема 10. Вимірювання емоційного інтелекту методом вирішення завдань типу “кейсів” (об'єктивні тести) та на основі самозвітів (опитування). Переваги і недоліки різних способів вимірювання.

Тема 11. Стан дослідження ролі емоційного інтелекту в успішності життєдіяльності людини (зв'язок з академічною успішністю, ефективністю професійної діяльності і спілкування).

*Змістовий модуль 5.***Емоційний інтелект в структурі особистості.**

Тема 12. Зв'язок емоційного інтелекту з особистісною зрілістю. Поняття емоційної креативності, емоційної компетентності.

Тема 13. Зв'язок емоційного інтелекту з п'ятіркою “глобальних” факторів особистості. Роль емоційного інтелекту у попередженні агресивності та конфліктності.

Змістовий модуль 6.

Підходи до цілоспрямованного формування емоційного інтелекту (тренінги емоційного інтелекту).

Тема 14. Новітня модель емоційного інтелекту Т. Бредбері та Дж. Грівз (Емоційний Інтелект – 2).

Тема 15. Урахування “Законів емоцій” (Н. Фрідж) при розробці стратегій саморозвитку емоційного інтелекту на базі моделі Т. Бредбері и Дж. Грівз).

Тема 16. Зміст і структура тренінгів емоційного інтелекту для дітей різних вікових категорій та юнаків.

Тема 17. Тренінги емоційного інтелекту в умовах професійної діяльності

3. Рекомендована література

Базова

1. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект; концептуалізація феномену, основні функції / Е. Л. Носенко, Н. В. Коврига – К.: Вища школа, 2003, – С. 127.
2. Носенко Е. Л., Аршава І. Ф. Сучасні напрями зарубіжної психології: психологія особистості: підручник за ред. С. Д. Максименка – Д.: Вид-во ДНУ. – 2010 (Розділ 4.6 „Емоційний інтелект як динамічна риса, що визначає індивідуальну ідентичність”, с. 193-202).
3. Андреева И.Н. Эмоциональный интеллект как феномен современной психологии.– Новополюк: ПГУ, 2011.– 388 с. (електронна версія друкованого видання)
4. Люсин Д. В., Марютина О. О., Степанова А. С. Структура эмоционального интеллекта и связь его с индивидуальными особенностями: эмпирический анализ // Социальный интеллект: Теория, измерение, исследования / Под ред. Д. В. Люсина, Д. В. Ушакова. М.: Институт психологии РАН, 2004. С. 128-140.
5. Стейн Стивен Дж., Бук Говард И. Преимущества EQ: Эмоциональный интеллект и ваши успехи / Пер. с англ. – Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2000.– Гл.1-3. – С. 3-13 (електронна версія друкованого видання).

Допоміжна

1. Люсин Д. В. Новая методика для измерения эмоционального интеллекта: опросник ЭМИн // Психологическая диагностика. 2006. №4. С. 3-22
2. Апресян Р. Г. Талион и золотое правило: критический анализ сопряженных контекстов // Вопр. философии. – 2001. – № 3. – С. 72-84.
3. Коврига Н.В. Операційні критерії емоційної розумності людини та результати їх емпіричної перевірки // Вісник Дніпропетровського університету Серія «Педагогіка і психологія», 2001. – Вип. 7.
4. Либин А. В. Дифференциальная психология: на пересечении европейских, российских и американских традиций. 2 изд.-М.: Смысл; Per Se, 2000. – 549 с.
5. Майерс Д. Социальная психология. – СПб.: Питер, 2005. – 795 с.
6. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект як одна із форм множинності проявів інтелекту // Вісник Дніпропетровського університету. Серія „Педагогіка и психологія”. – Випуск 3, – 1998, – с. 3-13.
7. Носенко Е. Л. Диспозиційні та перцептивно оцінювані характеристики емоційного інтелекту // Вісн. Харк. ун-ту. Сер. «Психологія». – Х., 2002. – №550,ч 1. – С. 177-179.
8. Носенко Е. Л. Емоційна розумність як детермінант успішності життєдіяльності людини і шляхи її операціоналізації / Е. Л. Носенко, Н. В. Коврига // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Сер. «Педагогіка та психологія». – 2000. – Вип. 6. – С. 3-9.

9. Тревис Бредберри и Джин Гривз. Эмоциональный интеллект 2.0.—М.: Изд-во “Манн, Иванов и Фербер”, 2011. – 208 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання *електронні тестові завдання множинного вибору, що оцінюються за 100 бальною системою, опитування на практичних заняттях, перевірка виконання КНР та модульних контрольних робіт..*